

Tweede jaar Biesterhof en Land van Ons: processie van Echternach?

Een stap achteruit, twee stappen vooruit. Dat is in enkele woorden de ervaring van twee jaar boeren en omschakelen van een gangbaar melkveehouderij naar een biologisch akker- en tuinbouwbedrijf, of ook wel een regeneratieve burgerboerderij. Deze verwijzing naar de processie van Echternach weerspiegelt zowel de successen van het boerenteam en Land van Ons van maart 2023 tot 2024 als de tegenslagen en sommige moeizame stappen daarin. In dit tweede jaaroverzicht (zie voor het eerste jaar de website) wil ik deze belangrijkste successen en tegenslagen langslopen, in het bijzonder vanuit het perspectief van de lokale Land-van-Onsvertegenwoordigers en andere -vrijwilligers en betrokken burgers. Voor het speciale perspectief van 'onze' boeren en in het bijzonder boer Howard Koster, verwijs ik naar zijn maandelijkse column in *Vee en Gewas* of ook naar www.biesterhof.nl.¹

Aanvankelijk zorgde de Perceelgroep van Land van Ons voor de toeloop van betrokken burgers en vrijwilligers. Maar met de uitstraling van onze boeren zelf, van hun boerenpraktijk, de maaltijden en rondleidingen die ze aanboden op de boerderij, de columns van Howard over het reilen en zeilen van hun dagelijkse werk op de Biesterhof, hebben ze ook op eigen kracht een grote aanhang rond de Biesterhof geworven. Ik put voor dit verhaal allereerst uit mijn herinneringen over dat afgelopen jaar en soms uit verslagen van geregeld overleg van Howard (en voorheen Dolf, later Werner en mij), van het Land van Ons bestuur met Howard en mij en van de Perceelgroep.

In dit verhaal zullen we ook bekijken hoe we - het boerenteam, de Perceelgroep, andere vrijwilligers - met externe partijen als de gemeente Berg en Dal, de Provincie Gelderland, het Waterschap Rivierenland en met het bestuur van Land van Ons en omliggende projecten als het Zebra zonnepark of firma De Beijer/Biesterveld hebben samenwerkt of onderhandeld en wat dat al dan niet heeft opgeleverd. Dit ook tegen de achtergrond van omgevingsfactoren die niet bepaald hebben meegeholpen: bijvoorbeeld het tegenwerkende klimaat en het weer, lange perioden van droogte en daarna de maandenlange overvloedige regenval; of de handicap dat we te maken hebben met een agrarisch perceel van bijna 25 ha met een burgerwoning die, in tegenstelling tot een bedrijfswoning, onze boeren enorm beperkt in hun mogelijkheden om normaal vooruit te boeren; en de extra handicap dat je daardoor geen fatsoenlijke schuurruimte hebt voor machines, opslag van voorraden en oogst enz..

Gemeente Berg en Dal

Vanaf het begin van de transitie van boerderij de Biesterhof en de 25 ha in maart 2022 hebben de boeren en de perceelcoördinator ervoor geijverd de gemeente Berg en Dal mee te krijgen met het mogelijk maken van deze transitie. Dit door ook in 2023/2024 met ambtenaren en wethouders formeel en informeel te overleggen over noodzakelijke vergunningen om normaal te kunnen boeren; door hen met succes uit te nodigen op de boerderij. Op 3 juni 2023 sloot het Wylerbergoverleg, tweemaandelijks beraad van groene organisaties in de gemeente, een tour met raadsleden en wethouders langs enkele spraakmakende lokale projecten af op de Biesterhof.

¹ Een mooi verhaal over ruim twee jaar Biesterhof schreef perceelgroeplid Jeanne Mertens, *Op bezoek bij duurzame landbouw: De Biesterhof*, in Groesbeeks Milieujournaal, 2023-191, december 2023, pp. 20-25. zie ook website: [Milieujournaal191.pdf \(wmg-groesbeek.nl\)](http://Milieujournaal191.pdf(wmg-groesbeek.nl)); Marja van Berkel en Allard Amelink maakten een tweedelige podcast deel 1, gesprek met Howard die vertelt over het wel en wee van het omschakelen van de Biesterhof van een gangbare naar een biologische boerderij, en deel 2 met Ted van Hees over aankoop van de Biesterhof, de keuze van Howard en Claudi als boeren, de samenwerking met hen en Land van Ons landelijk en de organisatie van betrokken vrijwilligers. ook te vinden via nrc.radio.nl, zoals <https://audio.nrc.nl/podcast/188016> en die van 7 dec 2023 met Howard en 9 dec 2023 met Ted.

Howard hield daar een bevlogen verhaal over de vooruitgang in de teelt in stroken van gewassen, gescheiden door rijen van fruit- en notenbomen en struiken met daaronder diverse kruiden, de tuinderij onder leiding van Eline met levering van zo'n veertig groentepakketten van mei tot in november. We hielden gemeentevertegenwoordigers voor dat zij kunnen helpen het omschakelen naar een levensvatbare biologische gemeenschapsboerderij gemakkelijker te maken. Dit door de activiteiten te faciliteren die, anders dan bij de meeste gangbare boerenbedrijven, op het erf van de Biesterhof plaatsvinden: het meewerken en bezoek van de vele vrijwilligers en belangstellenden en daarmee samenhangende educatieve activiteiten en de faciliteiten die je daarvoor nodig hebt. Het overleg daarover met de gemeente verliep op zijn zachtst gezegd moeizaam, mede door personele wijzigingen bij de gemeente. En mogelijk ook door het gegeven dat ambtenaren met deels verouderde regels en wetten vernieuwende activiteiten realiseerbaar moeten zien te maken: dat vergt naast het volgen van regels soms ook het oprekken daarvan, vooruitlopen op maatschappelijke ontwikkelingen en 'tussen de lijntjes kleuren'.

Voortdurend hebben Howard en de perceelcoördinator bij de gemeente erop aangedrongen, met soms herhaalde en nieuwe voorstellen via live gesprekken en bezoeken aan de boerderij, uitwisseling van voorstellen via email en nieuwe tekeningen van de Biesterhof en het erf, meters te maken. Uiteindelijk is er in de loop van 2024 zicht op een akkoord over een indeling van de 25 ha akker en tuinderij en van het erf dat beantwoordt aan de eisen van de gemeenschapsboerderij; een wat betreft teelten, begroeiing en landschap veelzijdige boerderij, dat recht doet aan de cultuurhistorie en rijkdom aan biodiversiteit van de polder, met inachtneming van zichtlijnen die de weidsheid van dat landschap, plus een bescheiden invulling van de tuinderij met bijvoorbeeld tunnelkassen; en een multifunctioneel erf, rond een schuur waarmee het behelpen blijft (reden waarom in de toekomst een nieuwe gewenst is): een boerderijwinkeltje annex bezoekerscentrum ontworpen door Theo Remy, broer van buurman Anton Remy en gevierd ontwerper, dat de producten van de boerderij verkoopt, zoals het Biesterhopper biertje, de pasta van sorghum (zo'n vergeten graan), Land van Ons Biesterhofbonen enz.; een bodem- en compostlab, dat bezoekers en ook studenten en scholieren laat zien wat op kringloop gebaseerde landbouw, compostering en mestverwerking betekent; een parkeerplaats voor vrijwilligers en bezoekers en dat alles omzoomd door bomen en struiken, die een gezonde bodem en biodiversiteit bevorderen.

Na veel vijven en zessen (zoals een verdere concentratie van zulke activiteiten op een kleiner erf en bijbehorende nieuwe tekeningen) is er daarover nu bijna een akkoord met de gemeente. Hiervoor ook onze waardering voor de betrokken ambtenaren. Sinds mei 2024 is er zicht op externe financiering vanuit het gemeenschappelijk landbouwbeleid EU-programma voor vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling, het Leader-programma, met co-financiering van gemeenten.

Provincie en Waterschap en aanleg natuurvriendelijke oever

Een vergelijkbaar langzaam proces vond plaats met het Waterschap en de provincie Gelderland, over de aankoop door LvO van het langs de Biesterhof en de wetering lopende schouwpad, de aanleg van een natuurvriendelijke oever en de afwaardering van de betreffende landbouwgrond naar natuur en de provinciale subsidie daarvoor. Voor alle duidelijkheid: dit is een belangrijke, extra bijdrage aan meer biodiversiteit op de Biesterhof. Het was een ingewikkeld, nogal bureaucratisch proces tussen verkoper het Waterschap en aankoper-grondeigenaar Land van Ons en vervolgens in verband met de subsidie, de Provincie. Bij de laatste veroorzaakte ook de overdracht van dit dossier van de ene ambtenaar naar de andere de nodige vertraging.

In maart 2024, aan het eind van het tweede jaar, zijn we eindelijk waar we willen zijn: de aankoop is rond, de afwaardering van de grond en de financiële vergoeding aan Land van Ons een feit en de plannen in de maak: in september 2024 kan er worden begonnen met de afgraving van de oever, waarbij de grond, met name het zand wordt verplaatst naar en voor de aanleg van de parkeerplaats. Een ander onderdeel van dit plan is de aanleg van een paddenpoel. Perceelgroepleden Willem Schenk en Kees Remy spelen in nauwe samenwerking met Claudi een grote rol in de voorbereiding en uitvoering van dit project.

Pachtcontract Land van Ons met boerenteam

Alle drie de betrokkenen – pachters, Land van Ons landelijk bestuur en de perceelcoördinator als intermediair tussen beiden en lokale vertegenwoordiger van Land van Ons – wilden recht doen aan de duurzame, lange-termijn relatie van Land van Ons met de pachters – formeel eerst Boer Koster (Howard en Claudi), daarna het team van vier boeren. We streefden ernaar dit tot uitdrukking te laten komen in het pachtcontract. De samenwerkingsovereenkomst van Land van Ons met Boer Koster, die inging op 1 maart 2022, zou onze boeren pacht- en huurvrij voor vijf jaar, tot maart 2027, kunnen laten boeren en wonen. Daarnaast was er een bijdrage van Land van Ons aan noodzakelijke bedrijfsinvesteringen.

Het was de bedoeling daarna een geliberaliseerd pachtcontract voor de volgende zes jaar af te sluiten, maar deze reguliere vorm van pacht was volgens onze boeren en de Perceelgroep niet in de geest van de missie van Land van Ons en de inzet van onze boeren. Reden waarom we - Howard en Dolf, namens het team, de perceelcoördinator en uiteindelijk ook het Land van Ons bestuur - zijn overeengekomen om in beginsel een langdurige pachtrelatie met elkaar aan te gaan. Complicatie daarbij was en is de afspraak tussen Land van Ons en boer Anton Remy, van wie Land van Ons de 25 ha van de Biesterhof kocht, dat beiden het eerste recht van koop hadden op elkaars land, de 50 ha plus boerderij en opstallen van Remy en de 25 ha van de Biesterhof. Omdat invoering van langdurige pacht, waarschijnlijk erfpacht voor minimaal 26 jaar, dit recht bij boer Remy zou wegnemen, was hij begrijpelijkerwijs niet bereid dit voor 26 jaar op te geven.

Er is - en nu loop ik vooruit op de periode vanaf maart 2024 - een akkoord in de maak, waarbij Land van Ons heel genereus ingaat op het voorstel van het boerenteam, dat de Perceelgroep van harte steunde: een nieuwe periode van zes jaar, ingaande op 1 maart 2024, dus tot maart 2030, waarbij onze boeren geen pacht en huur voor het huis hoeven te betalen. Dat heeft deels ook te maken met de eerder genoemde tegenslagen, weer en klimaat enz. Een kanttekening daarbij: mochten de boeren in die zes jaar beter dan verwacht verdienen, dan gaan ze eerder pacht betalen. Daarna zou dan de periode van 26 jaar erfpacht kunnen ingaan. Dat geeft Land van Ons de kans, mocht boer Remy voor 2030 met pensioen willen gaan, het eerste recht van koop waar te maken. Vanwege veranderingen in het bestuur van Land van Ons en prioriteiten in aankoop van grond elders in het land, had de perceelcoördinator gereede twijfel over de vraag of het bestuur nog voor de aankoop van die 50 ha enz. zou staan. Gelukkig heeft het nieuwe Land van Ons bestuur dat bevestigd.

Nieuwe grond: juridische en financiële vorm samenwerking boerenteam

Een aspect, dat formeel buiten de 'jurisdictie' van de Land van Ons perceelgroep valt, maar wel van belang is voor de toekomstige relatie tussen onze boeren en Land van Ons, is de vorm waarin de Biesterhofboeren met elkaar samenwerken. Aanvankelijk had Land van Ons een samenwerkingsovereenkomst met Boer Koster, de juridische entiteit van Howard Koster en Claudi

Rudorf als boeren. Maar eerst kwamen Eline Wielemaker als tuinder en Dolf de Groot voor akkerbouw en Ina Colell Salarich als ontwerper erbij. In oktober 2023 haakten Dolf en Ina af, mede omdat hun tiny house op het erf niet mocht van de Gemeente, en kwam Werner van Eck het team versterken.

Het team begon een intensief intern proces, met raadpleging van deskundigen die Howard erbij wist te betrekken, om de ideale financiële en juridische vorm voor hun structurele samenwerking te vinden. Daarbij betraden zij nieuwe grond, ook voor andere vergelijkbare initiatieven in het land. Niet eens zozeer door daarbij te kiezen voor de Commanditaire Vennootschap (CV), als wel door de natuurinclusieve bewerking en beheer van de grond van de Biesterhof permanent te borgen. Voor meer detail voert dit 'jaaroverzicht' te ver en verwijs ik naar onze boeren voor iemand die er meer over wil weten.

Monitoring van bodem en biodiversiteit

De Perceelgroep is verantwoordelijk voor de bevordering van de doelen van Land van Ons: zij monitort de vooruitgang van de Biesterhof op het gebied van een gezonde bodem, biodiversiteit, verfraaiing van het landschap en de korte keten, dus zo mogelijk de afzet van de producten vanuit de boerderij of in de nabije omgeving. Perceelgroeplid Kees Remy is de coördinator van deze monitorders en zelf ook een actieve deelnemer-waarnemer. Piet Levering, eveneens lid van de Perceelgroep, doet de monitoring van 25 ha Biesterhof in beeld, onder meer met de zogeheten 360 graden fotografie.

Terwijl ik dit schrijf weet ik dat onze boeren niet alleen een even zo zekere garantie voor deze land van Ons doelen zijn, maar ook qua motivatie als bekwaamheid daarvoor zijn toegerust. Een bewijs daarvoor is dat zij in de recordtijd van twee jaar erin zijn geslaagd de certificering als biologische boerderij volgens SKAL te behalen. Opnieuw: lees daarvoor de columns van Howard in *Vee en Gewas*.

Het belangrijkste document dat Land van Ons via de perceelgroep heeft voor de beoordeling van die monitoring is het Beheerplan. Ik verwijs daarvoor naar het huidige Beheerplan voor de periode tot maart 2024 (zie de website). Daarin beschrijft en analyseert de Perceelgroep met steun van de Land van Ons Taakgroep Beheer en Biodiversiteit (TBB) deze voortgang. Twee mensen van de Perceelgroep zijn actief in die taakgroep: Jeanne Mertens, die in 2024 daaruit terugtreedt en Gert-Jan Noij, die in 2023 daarvan deel ging uitmaken.

Maar wat echt telt is dat maar liefst zo'n 25 vrijwilligers deze ontwikkeling van bodem en biodiversiteit wekelijks monitoren. Deze groep verzorgde ook in 2023-24 met elkaar groepsbijeenkomsten om met elkaar ervaringen te delen en van elkaar te leren, zoals bijvoorbeeld een workshop over de herkenning van hommels.² Wie meer wil weten over hoe deze vrijwilligers op de Biesterhof vogels, wormen en andere bodemdieren, bestuivers en de grondwaterstand monitoren, kunnen daarvoor terecht op de Land van Ons sectie van de Biesterhof website: [onderzoek en monitoring – de Biesterhof en Land van Ons](#). Mooi detail: vogelmonitorder Jan Hubbers timmerde een valkenkast, die binnen twee weken na plaatsing al een valkenpaartje huisvestte met binnen de kortste keren jonge valkjes.

Bekijk op die site ook de geweldige foto's van onze hoffotograaf Piet Levering en van Trees Hoekman en van drone fotograaf Okke-Jan Oosterhoff.

² Frank Martin Rooijackers, [Hommels en de voedselbank - Land van Ons](#), 12 december 2023.

Land van Ons en de boerenwoning die dat niet is

Uniek voor de Biesterhof, in vergelijking met andere Land van Ons percelen, is de burgerwoning op de 25 ha, die Land van Ons heeft gekocht en tot 2027 (en waarschijnlijk tot 2030) om-niet ter beschikking heeft gesteld aan Howard en Claudi en hun zoontje Lesse. Bij andere percelen stelt Land van Ons immers land beschikbaar aan een boer of boeren die in de buurt van dat land al een woning en bijbehorende schuren hebben. Alleen in Wassenaar en Millingen gaat het niet om louter percelen, maar om een van de grond af opgebouwde, naar biologische landbouw omschakelende boerderij met nieuwe jonge boeren.

We hebben als perceelgroep er in samenwerking en met financiering van Land van Ons voor gezorgd dat gebleken gebreken aan het huis werden aangepakt en er goed kan worden gewoond. Daarbij meteen de aantekening dat Howard en Claudi een deel van hun huis bij voortdurend beschikbaar hebben gesteld aan bijeenkomsten van de Perceelgroep. Overigens zijn we met Land van Ons nu (medio mei 2024) aan het bekijken hoe we het huis voor de lange termijn geschikt en duurzaam kunnen maken.

Groenten van de Biesterhof voor de Voedselbank?

In 2022 besprak de perceelcoördinator met een bevriend bestuurslid van de Voedselbank Nijmegen de mogelijke levering van verse, zo mogelijk biologische groenten voor mensen die dit niet kunnen betalen. De realiteit was dat de voedselbank drie stuks groenten bij de groothandel kon kopen, terwijl de tuinderij van de Biesterhof voor dat bedrag maar één stuk groente zou kunnen leveren. In geld betekende dat een jaarlijks gat van zo'n 30.000 euro, onmogelijk dus. We - de boeren, de voedselbank en de perceelcoördinator - gingen daarover in gesprek met het Louis Bolk Instituut, ook wel 'het alternatieve Wageningen' genoemd. Deze bood aan te onderzoeken hoe we biologisch geteelde groenten uit de directe omgeving, zoals van de Biesterhof, op termijn op het bord van klanten van de Voedselbank te krijgen. Dit zou ook kunnen uitstralen naar andere voedselbanken in Nederland en mogelijke biologische boeren als leveranciers. Daarvoor waren er enkele bijeenkomsten met een brainstorm voor allerlei oplossingen en voor een onderzoek onder klanten van de voedselbank. De onderzoekers, met in de uitvoering een stagiaire, presenteren eind mei hun conclusies.

Overleg Gemeente met Biesterveld, Zebra zonnepark en Biesterhof-Land van Ons

De Gemeente had de drie buurpartijen in het gebied tussen Leuth en Millingen uitgenodigd voor gezamenlijk overleg: de firma De Beijer met haar plan voor een recreatiepark Biesterveld, Zebra zonnepark met als deelnemers/financiers ABO Wind, Stattkraft (100% Noorse staat), Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC) en de boeren van de Biesterhof als landeigenaar Land van Ons. Dat overleg o.l.v een gemeenteambtenaar (die voor de gemeente ook de trekker van het zonneparkproject is) stelde ons uiteindelijk teleur, omdat het enerzijds beide projecten in de gelegenheid stelde hun plannen te presenteren, daarmee anderzijds de illusie scheppend dat deze op belangrijke punten aan te passen zouden zijn. De Land van Ons vertegenwoordigers stelden de gemeente voor met een visie te komen voor de ontwikkeling van dat deel van de polder, maar daarop wachten we nog steeds. Niet alleen leverde ons aandringen op zo'n visie niets op, maar bovendien verklaarde de Gemeente het overleg als afgesloten, zonder dat er een werkelijke discussie over aanpassingen had kunnen plaatsvinden.

Zebra Zonnepark

Half mei 2024 neemt de gemeenteraad van Berg en Dal een besluit over het Zebra³ zonnepark dat de gemeente Berg en Dal samen met deels internationale ondernemingen op landbouwgrond grenzend aan de Biesterhof wil aanleggen. Inmiddels heeft de gemeenteraad groen licht gegeven. De inschakeling van VNC voor het beheer van het park zou voldoende garantie moeten bieden voor een voor bodem en biodiversiteit verantwoorde beheer. Het plan dat ons bij dat overleg en ook bewoners tijdens inspraakavonden werd voorgelegd, bleek evenwel vlak voor ter inzage legging op cruciale punten in negatieve zin aangepast, reden waarom wij als Land van Ons Perceelgroep een kritisch zienswijze hebben ingediend. Als Land van Ons zijn we in het algemeen tegen de aanleg van zonnepanelen op landbouwgrond, maar kunnen we leven met een opstelling die het bodemleven boven en in de grond respecteert of zelfs bevordert. Dat blijft wat ons betreft evenwel nog steeds de vraag. Andere belanghebbenden, zoals het Burgercomité Duurzaam Berg en Dal, blijven ook kritisch over andere aspecten, zoals bijvoorbeeld de opslag in veertien containers met batterijen, waarvan de veiligheid volgens hen discutabel is. Zij overweegt mede daarom aan gang naar de rechter.

Biesterveld: speelplaats voor mensen of natuur

De firma De Beijer heeft decennia lang zand gewonnen uit het veld ten zuiden van de Biesterhof, waaruit een diepe plas is ontstaan met land daaromheen, genaamd het Biesterveld. De afgelopen vijftien jaar heeft zich daar mooie, biodiverse natuur ontwikkeld, met onder meer bevers, dassen en vleermuizen. De Beijer wil daar nu een recreatiepark vestigen, met aanvankelijk honderdvijftig recreatiewoningen. Na kritiek van meerder kanten heeft hij dat aangepast naar honderd woningen, weliswaar met oppervlaktes tot zo'n honderd m². Half serieus stelde ik in dat overleg voor dat, waar hij zoveel verdiend heeft met dat terrein, het een mooi gebaar zou zijn Biesterveld te schenken aan 'de gemeenschap'. Dat voorstel viel niet in goede aarde. De boeren van de Biesterhof zijn evenmin blij met de geplande relatief grote huizen, maar reageerden bij monde van Claudi eerder welwillend.

De kritiek op het plan spitst zich toe op de inschatting dat nu dit niet de beweerde kleinschalige recreatie betekent, het veel onrust in het gebied zal veroorzaken voor daar levende dieren en een grote toename van verkeer in Leuth en de polder zal geven.

Marketing en korte keten

Het voornemen van Land van Ons om onze boeren te helpen met afname, verwerking en verkoop of vermarkting van hun producten heeft niet alleen maar tot successen geleid. Na de moeizame afname door de marketingafdeling van land van Ons in 2022, heeft bijvoorbeeld het kleinschalige experiment met de teelt, oogst, verwerking van zeven soorten minder gangbare bonen aanleiding gegeven in 2024 meer veldbonen in te zaaien. Onze boeren hebben er in samenwerking met Land van Ons zelf voor gezorgd dat er nu een eigen biertje, de Biesterhopper en Land van Ons sorghumpasta is. Veelbelovend is de regionale samenwerking van boeren, molens, bakkers enz. in het project 'Graan van Hier' onder de paraplu van Milieu en Natuur Gelderland.

Gemeenschaps- en Burgerboerderij

Onze boeren, maar ook de lokale Land van Ons groep, hebben veel geïnvesteerd in contacten en samenwerking met mensen in de omgeving en vrijwilligers: dat maakt de Biesterhof een ware burger- en gemeenschapsboerderij. Daarvan getuigen ook de vele activiteiten die allereerst het

³ Zebra is een Nijmeegs adviesbureau op het gebied van (zonne)energie: [Jouw visie, ons team, een zonnige toekomst. - Zebra \(zbr.nu\)](#)

boerenteam zelf, maar daarnaast ook de Perceelgroep en taakgroepen als de monitoringgroep op de Biesterhof hebben georganiseerd. Dat betreft de lunches en diners door het boerenteam, rondleidingen voor belangstellenden⁴, en speciaal ook voor lokale politici, samenwerking met universiteiten en studenten, de plantdagen van bomen en struiken, zoals met Life Terra en met Nimma aan Zee.

Op 2 december 2023 plantten vrijwilligers 22 volwassen bomen in de vette grond van de Biesterhof. Tot die tijd stonden de bomen nog in bakken, eerst op een plein bij de Radboud Universiteit, daarna midden in de stad – Nimma aan zee – bij filmhuis Lux en de Mariëburgkapel. Tijdens een anderhalf uur durende feestelijk programma in de tunnelkas van de Biesterhof gaf Howard een mini-college over biodynamisch boeren, hield bosbouw pionier Wouter van Eck een mooi verhaal, en sprak wethouder Alex van Westeneind zijn enthousiasme uit over dit initiatief. Daarna volgde een rondleiding over de Biesterhof én was er een prachtig poëtisch optreden.⁵ [Pop-up bos uit Nijmegen krijgt wortels in de Biesterhof \(nieuws.nl\)](#)

De Land van Ons Open dag op 2 september 2023 trok op de Biesterhof zo'n 140 bezoekers, "allemaal blije mensen", zo schreef collega Han Derckx in zijn verslag daarvan: "De afstemming tussen het boerenteam en dat van Land van Ons liep prima. TV Berg en Dal interviewde Howard" (zie website omroep Berg en Dal).⁶ In dezelfde maand waren er mooie bonenpluk- en peldagen met vrijwilligers.⁷

Deze voorbeelden bewijzen nog eens duidelijk dat een gemeenschapsboerderij als de Biesterhof mede groeit en bloeit door de inzet van al die vrijwilligers en belangstellenden. Maar ook dat een boerderij in omschakeling naar biologische landbouw inspannend mensenwerk blijft, van onze boeren in nauwe samenwerking met de natuur en het – steeds wispelturiger – klimaat.

Ted van Hees
perceelcoördinator Land van Ons – De Biesterhof
juli 2024

⁴ Zie bijvoorbeeld het verhaal over zo'n rondleiding van Lisette Vromans, *Inspirerende rondleiding op de Biesterhof*, [nieuws van de Perceelgroep – de Biesterhof en Land van Ons](#)

⁵ [Pop-up bos uit Nijmegen krijgt wortels in de Biesterhof \(nieuws.nl\)](#)

⁶ Flip Schrameijer, [Impressie Open Perceeldag 2023 Biesterhof - Land van Ons](#), 11 september 2023

⁷ Zie het verhaal daarover van Lidwine Janssens, *De Boonakker op met Land van Ons*, in [nieuws van de Perceelgroep – de Biesterhof en Land van Ons](#)